

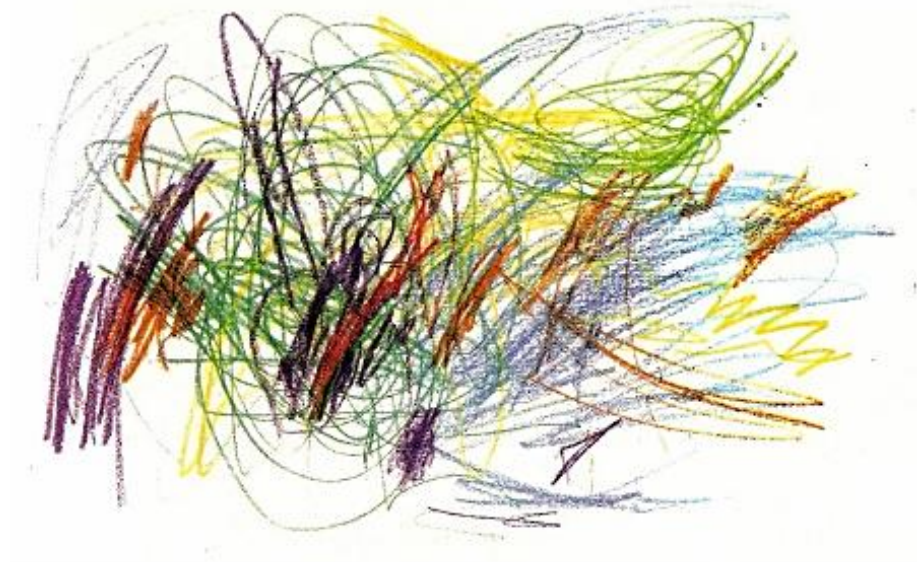
Zkoumání lidské psychiky, základní metody a postupy

PaedDr. Mgr. Hana Čechová

**Chceme-li někoho poznat,
je možné ho pozorovat a hodnotit jeho chování.
Rozhodující je umět mu naslouchat.**

Osnova

1. **Základní pojmy**
2. **Charakteristika psychologických metod**
3. **Základní metody psychologie**
4. **Psychologické metody**
5. **Myers-Briggs osobnostní test**

1/ Základní pojmy

- **Metoda** (z řeckého *met* – *hodos* = „cesta za něčím“)
 - 1/ cílený, plánovaný, promyšlený postup
 - 2/ cílem je získat určitá fakta, nové poznatky
 - 3/ zkoumá určitý proces, jev

- **Psychologická metodologie** = zabývá se otázkami vytváření a používání metod v psychologické
 - 1/ **diagnostice** = zjišťuje, měří psychické stavy, charakteristiky jedinců
 - 2/ **intervenci** = prevence nebo náprava
 - 3/ **ve výzkumu** – různé zaměření dle potřeby nebo poptávky (chování, motivace, preference...)

2/ Charakteristika psychologických metod

1. **Objektivnost** – jasné, jednoznačné určení, nezávislé na subjektivních zájmech
2. **Standardnost** (standardizace) = jedna metoda pro všechny = možnost použití metody pro velký počet osob, stejným způsobem a za stejných podmínek
3. **Reliabilita** = přesnost, spolehlivost ⇒ míra jistoty, že zjištěné údaje nejsou chybné a odpovídají skutečnosti; metody lze použít i po určité době
4. **Validita** = platnost, hodnověrnost ⇒ jistota, že daná metoda skutečně zjišťuje data, která zjišťovat má a tím plně odpovídá svému účelu
5. **Kvalitativní a kvantitativní interpretovatelnost** = výklad, objasnění
6. **Úspornost** = ekonomické, levné
7. **Reprezentativnost vzorku** ⇒ min. 20 - 40 osob, pro veřejné mínění 1000 - 2000 osob
8. **Jednoduchost, srozumitelnost** = snadno pochopitelné, jasné

3/ Základní metody psychologie

➤ **Metody psychologického výzkumu**

1/ pozorování

2/ experiment

3/ rozbor slovních projevů (rozhovor, dotazník, rozbor volnějších písemných projevů = deníky, dopisy, slohové práce...)

4/ rozbor výsledků činnosti

➤ **Psychologické diagnostické vyšetřovací metody**

1/ netestové diagnostické metody (rozhovor, pozorování, rozbor produktů činnosti včetně písemných projevů, přirozený experiment)

2/ testové diagnostické metody (IQ testy, standardizované dotazníky, projekční techniky)

3/ sociometrie

4/ statistické metody

5/ životopisy

4/ Psychologické metody

➤ Pozorování

- 1/ sledování člověka, jeho projevů, bez záměrného zásahu psychologa
- 2/ musí mít určitý cíl (co chceme poznat)
- 3/ provádí se pomocí záznamu
- 4/ typy: extrospekce = pozorování vnějšího chování
introspekce = sebepozorování
- 5/ délka: krátkodobé x dlouhodobé

➤ Rozhovor

- 1/ přesně určeny role tazatele a tázaného
- 2/ důvěra tázaného vůči tazateli
- 3/ reagovat na projevy tázaného - přesně zaznamenat údaje
- 4/ typy: volný, řízený, tísnivý apod.

➤ Dotazník

- 1/ systém otázek, na které zkoumaná osoba odpovídá
- 2/ statistické zpracování
- 3/ **anketa** = anonymní dotazník

psychologické metody

➤ Experiment

1/ přirozený – probíhá v přirozených podmínkách (škola, pracoviště...)

2/ laboratorní – daný psychický jev může být záměrně vyvolán, opakován, přesně zaznamenán...

➤ Sociometrie

1/ analýza vztahů malých skupin

2/ forma otázek („S kým bys nechtěl sedět v lavici...“)

➤ Životopis

➤ **Psychologické testy** – různá zaměření: osobní vlastnosti člověka, stav psychiky, motoriky, IQ, životní názor...

➤ **Rozbor výsledků činnosti** – deníky, výkresy, písmo, různé výtvary...

5/ Myers-Briggs osobnostní test

1. Pokud se cítíte vyčerpaní, co uděláte?

(E) Půjdu si popovídat s přáteli.

(I) Zůstanu doma a budu si číst nebo sledovat seriály.

2. Který z těchto popisů na vás více sedí?

(S) Rád žiji "teď a tady", věnuji pozornost detailům a užívám si přítomný okamžik.

(N) Rád sním a představuji si budoucnost. Vidím symboly a znamení všude kolem sebe.

3. Je třeba, abyste udělali důležité rozhodnutí. Jakým způsobem se budete rozhodovat?

(T) Logicky a racionálně.

(F) Budu se rozhodovat srdcem, budu brát v potaz emoce a pocity ostatních lidí.

4. Chystáte se zúčastnit nějaké události. Co uděláte?

(J) Vše si naplánuji s předstihem.

(P) Budu se chovat spontánně podle okolností.

6/ Závěr

*Na základě jedné metody nelze vytvořit neměnný názor.
Použijeme-li metodu pozorování či rozhovoru,
je nutné záměrně sledovat určitý cíl
a následně provést záznam... (př. chorobopis).*

12/ Zajímavé odkazy a literatura

- Vágnerová Marie, Základy obecné psychologie, Liberec 2017
- <http://www.alternativnimagazin.cz/14-zajimavych-faktu-o-lidske-psychice-ktere-vam-toho-hodne-objasni/> 14 zajímavostí o lidské psychice
- <https://test-mbti.hys.cz/> test osobnosti online zdarma
- <https://www.stoplusjednicka.cz/co-jste-opravdu-za-cloveka-vyzkousejte-si-osobnostni-mbti-test> test osobnosti online zdarma
- https://www.ped.muni.cz/zdravevztahy/prac_listy.htm